

Dani Balinta Vujkova - dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova sa znanstvenih skupova 2011.-2012., ur. Katarina Čeliković, Hrvatska čitaonica, Subotica, 2013., 264 str.

Dani Balinta Vujkova s podnaslovom Dani hrvatske knjige i riječi trodnevni su interdisciplinarni skup na kojem se okupljaju istraživači, književnici, jezikoslovci, pedagozi i drugi stručnjaci kako bi rasvijetlili ponajprije bogatu baštinu koju je skupio naš najveći sakupljač narodnog blaga Balint Vujkov, ali i suvremeno književno stvaralaštvo. Prema odluci Hrvatskog nacionalnog vijeća to je manifestacija od pokrajinskog značaja. Jedna od prepoznatljivih aktivnosti je znanstveni skup na kojem sudjeluju znalci iz Hrvatske, Mađarske, Austrije i Srbije (Vojvodine). Zbornik radova koji prikazujemo je treći po redu. Objavljen je 2013. godine u povodu održavanja XII. Dana Balinta Vujkova i sadrži radove sa skupova održanih 2011. i 2012. godine, po preporuci i zaključcima donesenim na skupovima spomenutih

godina, kako bi se radovi što prije našli pred znanstvenom javnosti.

Ovaj, treći po redu zbornik radova je vizualno, stilski i sadržajno nastavak prethodnih dvaju te je tiskan u okviru edicije *Studije* kao četvrta knjiga, u nakladi od 300 primjeraka. Urednica je ista kao i do sada, profesorica Katarina Čeliković, inače idejna začetnica Dana Balinta Vujkova kao i same Hrvatske čitaonice, koja je nakladnik Zbornika ali i organizator Dana. Zbornik započinje mislima Balinta Vujkova. Ovoga puta citat govori o značaju pripovjedača i pripovijetki: „Ove pripovitke, i kad ne bi imale naročitih vridnosti, imale bi i vridnost čuvara jezika i narodnosti našeg plemena, ali one ne zaostaju ni po svojim književnim vridnostima“ (str. 5).

S obzirom na to da pisanje rada za Zbornik iziskuje dodatno angažiranje i posvećenost u odnosu na izlaganje, ni u ovom, kao i u mnogim drugim zbornicima ove vrste, nisu objavljeni svi radovi predstavljeni na Danima Balinta Vujkova 2011. i 2012. godine. Ukupno 22 teksta (osam za 2011. i četrnaest za 2012. godinu) potvrđuje dosadašnji prosjek od desetak tekstova po godini.

Osim redovite stalne teme, utvrđene još na početku pokretanja ove književne manifestacije, a odnosi se na život i djelo Balinta Vujkova, svake godine programsko vijeće određuje još najmanje jednu novu temu. Na X. Danima Balinta Vujkova (2011.) druga je tema bila „Književna kritika Hrvata u Podunavlju“, a naredne je godine na XI. Danima kao tema uvrštena inicijativa Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata o njegovanju kulture sjećanja te obilježavanje stoljetnih obljetnica rođenja hrvatskih velikana knjige i riječi u Vojvodini. Jubilarci

za 2012. godinu su bili Ante Evetović, Miroljub, Ante Jakšić, Ivan Kujundžić, pa i sam Balint Vujkov kojem se te godine navršavalo 100 godina od rođenja. Zbornik započinje predgovorom urednice Čeliković, čiji naslov *Znanstveni skupovi u znaku književne kritike i hrvatskih velikana u Vojvodini* sažeto prikazuje tematiku radova tiskanih u zborniku. Urednica i sama konstatira kako „prikupljeni radovi i ovoga puta pokazuju različitost kako u znanstvenoj razini, tako i u veličini i u stilsko-jezičnoj strukturi tekstova. Urednički je posao zahtijevao minimalno ujednačavanje tekstova uz napomenu da je autorima ostavljena sloboda u navođenju literature i bilješki uz tekst. Kako se uz već iskusna imena na skupovima okupljaju mlade snage, vjerujemo da se time čine ozbiljni koraci i pomaci u pomlađivanju književne znanstvene elite“ (str. 7).

Nakon predgovora slijede radovi koji su podijeljeni u dvije cjeline. Prva se odnosi na X. Dane Balinta Vujkova koji su održani u Subotici od 19. do 21. listopada 2011. godine, u kojoj je osam radova. Redovita tema znanstvenog skupa je djelo i rad Balinta Vujkova, koja je zastupljena u četiri rada: Đuro Franković (Pečuh, Mađarska): *Legende Balinta Vujkova o Isusu i sv. Petru sakupljene u Mađarskoj* (str. 49-64), Tomislav Žigmanov (Subotica, Srbija): *Toponimski minimalizam i lokalitet bića u Pripovijetkama Balinta Vujkova* (str. 65-77), Nivena Mlinko (Subotica, Srbija): *Žene u Vujkovljevim pripovijetkama (Hrvatske narodne pripovijetke iz Vojvodine, Balint Vujkov)* (str. 83-92) i Robert Hajszan (Pinkovac, Austrija): *Jezik Balinta Vujkova u usporedbi s južnogradišćanskohrvatskim govorima* (str. 93-99). Na temu

Književna kritika podunavskih Hrvata objavljena su tri rada, čime je na neki način podzastupljena druga tema te se nameće potreba ponovnog stavljanja na skup, kako piše urednica zbornika. O književnoj kritici Hrvata u Podunavlju pisali su: Mirko Ćurić (Đakovo, Hrvatska): *Petnaest godina Đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara* (str. 11-39), Sanja Vulić (Zagreb, Hrvatska): *Što je književna kritika? Primjeri iz književnosti hrvatskih manjinskih zajednica na panonskom prostoru* (str. 40-48) i Vladan Čutura (Subotica, Hrvatska): *Modernizam i avangarda na rubovima hrvatske književne produkcije* (str. 78-82). Na Danima Balinta Vujkova svake godine predstavlja se i analizira knjiška produkcija vojvodanskih Hrvata u protekloj godini o čemu je pisala autorica ovih redaka: Bernadica Ivanković (Subotica, Srbija): *Knjiška produkcija vojvodanskih Hrvata između dvaju Dana Balinta Vujkova* (str. 100-109). Prvi odjeljak Zbornika završava zaključcima X. Dana Balinta Vujkova sudionika znanstvenog skupa (str. 110-111).

Drugi dio Zbornika donosi četrnaest radova sa XI. Dana Balinta Vujkova, održanih od 18. do 19. listopada 2012. godine u Subotici. O središnjoj temi, liku i djelu Balinta Vujkova pisao je najveći broj sudionika, što je i očekivano s obzirom na to da se 2012. godine obilježavala 100. obljetnica njegova rođenja. Radove na ovu temu su imali: Milovan Miković (Subotica, Srbija): *Balint Vujkov u svijetu goblina, trolova, orka i hobbita* (str. 176-185), Mila Markovšpanović (Srijemska Mitrovica, Srbija): *O Srijemcima u pripovijetkama Balinta Vujkova: 'Baća Šmrkina Mlada', 'Kvočka nadojila piliće', 'Kad bi se sve vode pretvo-*

rile u vino, *'Bog je rekao'* (str. 186-193), Stjepan Blažetin (Pečuh, Mađarska): *Usmene pripovijetke bosanskih Hrvata (Bošnjaka) iz okolice Pečuha u knjizi Balinta Vujkova „Zlatni prag“* (str. 194-200), Bernadica Ivanković (Subotica, Srbija): *Uređivačka rješenja objavljivanja narodnih pripovjedaka Balinta Vujkova u monografskim publikacijama* (str. 207-217), Katarina Čeliković (Subotica, Srbija): *Izazovi bibliografske obrade narodnih pripovjedaka Balinta Vujkova* (str. 218-224) i Robert Hajszan (Pinkovac, Austrija): *O jezičnim obilježjima u pripovijetkama sakupljenim u Gradišću od Balinta Vujkova* (str. 225-234). Kako su ponuđene teme za znanstveni skup na XI. Danima Balinta Vujkova bile i stoljetne obljetnice rođenja hrvatskih književnih velikana u Vojvodini: 150. obljetnice rođenja pjesnika i svećenika Ante Evetovića Miroljuba, 100-tih obljetnica rođenja književnika Ante Jakšića, književnika, bibliografa i svećenika Ivana Kujundžića te književnika Balinta Vujkova, neki od sudionika su pisali o ovim velikanima. Vrijeme u kojem su živjeli i ideologije toga vremena znatno su utjecale na ove velikane te su posljedice bile tragične jer su im opusi ostali nepoznati i stručno neiščitani. Stoga je pred stručnjake književnosti stavljen zadatak kritički i stručno obraditi njihovo književno djelo. Tako je Tomislav Žigmanov (Subotica, Srbija) pisao o trojici spomenutih književnika: *Ideologije i sudbine književnog stvaralaštva i života Ivana Kujundžića, Ante Jakšića i Balinta Vujkova* (str. 125-134) dok je Nevena Mlinko (Subotica, Srbija) obradila dvojicu jubilaraca: *Pripovijetke za djecu Ivana Kujundžića („Deran s očima“)* i *Ante*

Jakšića („Povratak u djetinjstvo“) (str. 167-175). Djelo Ante Jakšića tematizirali su i: Sanja Vulić (Zagreb, Hrvatska): *Filološki pristup književnim djelima Ante Jakšića* (str. 135-157) i Zvonimir Pelajić (Plavna, Srbija): *Šokački elementi u lirici Ante Jakšića* (str. 158-166). Tematiziran je i život i rad književnika, skladatelja, orguljaša i knjižničara Stanislava Prepreka iz Petrovaradina o 30. obljetnici njegove smrti, o kojemu je pisala Željka Zelić (Subotica, Srbija): *Religiozni motivi u poeziji Stanislava Prepreka* (str. 235-242). Na skupu su sudjelovali i svoj rad u zborniku objavili Stevan Mačković (Subotica, Srbija): *Društveno ozračje u Subotici na prijelazu 20-30-ih godina XX. stoljeća* (str. 115-124) i Silvestar Balić (Pečuh, Mađarska): *Zbirke hrvatskih usmenih pripovjedaka iz Mađarske* (str. 201-206). I ovaj skup završen je pregledom aktualne knjiške produkcije koji je priredio novinar Davor Bašić Palković (Subotica, Srbija): *Knjiška produkcija vojvodanskih Hrvata 2011.-2012.* (str. 243-248). I ova cjelina Zbornika završava zaključcima (str. 249-250).

I ovaj zbornik, kao i prethodna dva, ima registar imena. Recenziju potpisuje prof. Sanja Vulić iz Zagreba, svakako najkompetentnija za predstavljanje ovog zbornika s obzirom na to da je redovita aktivna sudionica cijelo desetljeće, još od 2003. godine kada su održani II. Dani Balinta Vujkova.

U ovom trećem po redu *Zborniku radova s X. i XI. Dana Balinta Vujkova* zastupljena su 22 rada 17 autora, od kojih je petero zastupljeno s po dva rada, a šest ih je prvi puta sudjelovalo na skupu. Primjećuje se nastup nekoliko mladih osoba koje uz već spomenute stalne snage

osiguravaju kontinuitet u proučavanju književne baštine Hrvata u Podunavlju, ali i opstojnost ove najvažnije književne manifestacije Hrvata u Vojvodini. Po sastavu sudionika skupa i autora tekstova u zborniku možemo zaključiti da je ovaj znanstveni skup nakon jedanaest godina potvrdio svoju opravdanost, renome i potrebu. To dokazuje i ovaj Zbornik koji će kao i prethodna dva biti od velike koristi budućim pokoljenjima i istraživačima u tematiziranju i valorizaciji književnosti Hrvata u Podunavlju. Tiskanje zbornika, a samim tim i manifestaciju Dana Balinta Vujkova poduprli su: Grad Subotica, Ministarstvo kulture Republike Srbije, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske i Hrvatsko nacionalno vijeće.

Lako je započeti neku manifestaciju, ali ju nije lako održati a još je teže dočekati ovakav broj godina, posebice ako je iz područja književnosti, jezika i riječi. Manifestacija Dani Balinta Vujkova ne samo da je opstala sve ove godine nego se broj sudionika i aktivnosti kontinuirano povećava. To je odraz kvalitete, kontinuiteta i samoprijegornog rada. Međutim, sve to obvezuje da se u narednom razdoblju održi pa i podigne ova razina. Gledajući ovaj, treći po redu Zbornik radova nastalih sa X. i XI. Dana Balinta Vujkova, dana hrvatske knjige i riječi, vjerujem da će ovaj zadatak biti profesionalno i dostojno obavljen.

Bernadica Ivanković

Saša Marković, *Politički život Bunjevaca Vojvodine u Kraljevini SHS – Jugoslaviji 1918-1941. godine*, NIU „Bunjevački informativni centar“, Subotica, 2010., 86 str.

Formalno (zakonsko) priznavanje Bunjevaca u Republici Srbiji kao samosvojne nacionalne manjine (koja svoju matičnu državu drži Srbijom!?) rezultirali su još od 1990-ih godina pokušajima povijesnog i znanstvenog utemeljenja ovakve političke odluke. Osim pozivanja na starije srpske i prosrpske pisce (Ivan Ivanić, Jovan Erdeljanović, Vasa Stajić, Albe Kuntić...), suvremeni ozbiljniji pokušaji opravdanja toga procesa također se vezuju za srpske autore (pokušaji samih Bunjevaca imaju više tragikomične i nadrealne značajke – Mijo Mandić ml., Aleksandar Raič, Suzana Kujundžić – Ostojić), što je najviše došlo do izražaja u dvama zbornicima radova sa simpozija o Bunjevcima održanih 2006. i 2008. godine u suorganizaciji SANU i Matice srpske. Među desetak srpskih sudionika u ovim zbornicima, ističe se ime Saše Markovića. Za razliku od